

სამეცნიერო ჟურნალი

„*Scripta manent*“

საქართველო

№1 (5)

2010

ჟურნალი დაფუძნებულია
ლია დიპლომატიის ასოციაციის მიერ

ISSN 1987-7390

UDK (უაკ) 81+82

S-41

სპორტის გრანული:

მათ ჩემიმა

მთავარი რედაქტორი

რუსებაზე თაბუკაშვილი

მთავარი რედაქტორის მოადგილე

ია ჩიხვისიმა

პასუხისმგებელი მდიდარი

რედაქტორის წევრები:

ვილა ჭურცელაძე, ჰას რუდიგერ ჭლუკი, კულტარ ბენდის მემკვიდრე, მარია მისამართი,

სილვია გოტევა, ფაისა გრისამარი, მეტევან გაბურია, ია გურიაშვილი, არტიანა მეგრელიშვილი

მისამართი:

საქართველო, თბილისი, 0175, კოსტავას 77, კორპუსი VI, სართული VIII

ტელ.: 36 51 76

E-mail.: r.tabukashvili@gmail.com

ტექნიკური უზრუნველყოფა: ქარინა ხარაზიშვილი

E-mail.: k-kharazishvili@mail.ru

უკრნალის ელექტრონული გერსია განთავსებულია ღია დიპლომატიის ასოციაციის ფებგერდზე:
www.odageorgia.ge

Editorial Board:

Maia Chkheidze, Viola Purtseladze, Rusudan Tabukashvili, Ia Chikvinidze,
Hans Rudiger Fluck, Kulpash Beibitova, Tania Grishammer, Ketevan Gabunia,
Ia Burduli, Marina Mikhailova, Sylvia Boteva, Tatiana Megrelishvili

Adress: Kostava str. 77, 0175, Tbilisi, Georgia

Tel.: (995 32) 36 51 76

E-mail: r.tabukashvili@gmail.com

Редакционная коллегия:

Маия Чхеидзе, Виола Пурцеладзе, Русудан Табукашвили, Ия Чиквинидзе,
Ганс Рудигер Флук, Кульпаш Бейбитова, Тания Грисхаммер, Кетеван Габуния,
Ия Бурдули, Мария Михайлова, Сильвия Ботева, Татьяна Мегрелишвили

Адрес: Ул. Костава 77, 0175, Тбилиси, Грузия

Тел.: (995 32) 36 51 76

E-mail: r.tabukashvili@gmail.com

Electronic version: www.odageorgia.ge

Электронная версия: www.odageorgia.ge

სარჩევი

ნანა ადამია-ხურცილაგა მსოფლიო დამე „წმინდა დამე“ ფრ. პოლდერლინის ელეგიაში „პური და ღვინო“.....	9
ციური ახვლედიანი, ლია ყაფლაშვილი შვეიცარიული ფრანგულის ომდენიმე გრამატიკული თავისებურება.....	14
ნატალია ბასილაძა პრეცედენტული გამონათქვამის ტექსტური რედუქცია სათაურში.....	18
ია ბურდული ფაუსტურ-მეფისტონური ხატების ფსევდოკარნავალობა გერმანულ მხატვრულ ტექსტში	27
ქეთევან გაბუნია, ქეთევან ქუსიგაშვილი ფრანგული ენა გლობალიზაციის პროცესში.....	34
ქეთევან გაბუნია, ნანა თევდორაძე სტრუქტურული საგარჯიშოების ენობრივი და ფსიქოლოგიური ფაქტორები.....	41
თამარ ქაცანაშვილი მასწავლებლის როლი უცხო ენათა შესწავლისას და ფრანგული ზეპირმეტყველების თანამედროვე მეთოდიკა	47
დარეჯან ლაბუჩიძე არტიკლის სემანტიკური მნიშვნელობა და მისი რეფერენცია.....	52
იანის მანუკიანი სამხედრო ენა როგორც გერმანული სამხედრო მოსამსახურის სამეტყველო პასპორტი – წარმოშობის პირველწყაროები – დისკურსი – აზროვნების სტერეოტიპი	60
ტატიანა მეგრელიშვილი „სმენოვესოვსტვო“ და „ევრაზიისტვო“ – რუსული ემიგრაციის ურნალისტური სტრატეგიის ორი მიმართულება.....	71
მეგი მჭედლიშვილი ფატიქური კომუნიკაციის ვერბალური ტიპები (ფრანგული, ესპანური და ქართული ენების მასალაზე).....	77
ხათუნა ტაბატაძე თ. სოლოგუბის რომანის „წვრილფეხა ეშმაკი“ მხატვრული სამყარო.....	84
გგანცა ჭანტურია ინტერაქციის როლი კომუნიკაციის პროცესში	95
მარინა ჯაში უპირობის ფენომენი ენაში	100
რუსუდან ჯობაგა ისტორიულ-მემუარული ტექსტის ქრონოგრაფი (მარგარეტ იურსენარის „ადრიანეს მოგონებების“ მიხედვით)	106
გიორგი უუფარაძე აფრო-ამერიკული ხალხური ინგლისური (ებონიქსი) საწარმოთქმო თავისებურებები	111

უპირობის ფენომენი ენაში

მარინა ჯაში

იღლიას ხახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

უცხო ენათა ფილოლოგიის ფაკულტეტი
ქაქუცა ჩოლოფაშეილის გამზ. ვ/5, 0162,
თბილისი, საქართველო
ტელ. : 899 552 195

E-mail : marina_dshaschi@yahoo.com

რეზიუმე

უპირობის კატეგორია მჭიდროდ არის დაკავშირებული ზმნის პირის კატეგორიასთან. პირიანობისა და უპირობის მოვლენები ურთიერთსაწინააღმდეგო და ამავე დროს თანაფარდი კატეგორიებიცაა. პირიანი ფორმის მნიშვნელობები ასახავენ აღნიშნული მოქმედების მიმართებას გრამატიკულ სუბიექტთან, უპირო კი ასეთი მიმართებისა არ არსებობს აღნიშნულ მოქმედებასთან. სხვა ენებისაგან განსხვავებით წინადაღების უპირო გაფორმება ხელსაყრელია გერმანული ენისათვის: წინადაღებას აქვს აზრი სრულფასოვანი ქვემდებარის გარეშეც, დომინირებულ წევრს წარმოადგენს შემასმენელი (ხანდახან წინადაღების სხვა მეორეხარისხოვან წევრებთან ერთად), ყურადღება კონცენტრირებულია უაგენსო მოქმედებაზე, რაც ქმნის მეტყველების ხატოვანებას და წარმოადგენს ეფექტურ სტილისტურ საშუალებას გერმანულ ენაში.

საკვანძო სიტყვები:

კურსონალობა, სემანტიკური და ფორმალური უპირობა, მყარი იმპერსონალიები, ნულოვანი გალენტობა, ოკაზიონალური უპირობა, დეპერსონიფიკაცია.

შესავალი

ზმნის პირის კატეგორიასთან მჭიდროდაა დაკავშირებული უპირობის კატეგორია. პირიანობისა და უპირობის მოვლენები ურთიერთსაწინააღმდეგო და ამავე დროს თანაფარდი კატეგორიებია. უპირობის გრამატიკული კატეგორია ჩვეულებრივ განიხილება როგორც პირის კატეგორიის ოპოზიცია. იგი წარმოადგენს “პერსონალობის” ერთ-ერთ სახესხვაობას [ბონდარკო, 1971:12].

უპირობის მოვლენა დიდი ხანია უკვე მრავალი ენათმეცნიერის, ლოგიკოსის, ფილოსოფოსისა და ფსიქოლოგის კვლევის საგანს წარმოადგენს და დღესაც არ კარგავს თავის აქტუალობას.

უპირო მნიშვნელობა თავის გამოხატულებას პოვებს უპირო კონსტრუქციებში. უპიროდ კი მიიჩნევენ ისეთ კონსტრუქციებს, რომელთა პრედიკატიც იხმარება მხოლოდითი რიცხვის მე-3 პირის ფორმით და არ გააჩნია სუბიექტი.

თუკი პირიანი ფორმა მიუთითებს, რომ მოქმედების სუბიექტი არის ერთ-ერთი პირი (პირველი, მეორე ან მესამე), ანდა პირთა განუსაზღვრელი რაოდენობა, ე. ი. გულისხმობს გარკვეული სუბიექტის არსებობას, უპირო ფორმა, მისგან განსხვავებით, მიუთითებს, რომ პირი, სუბიექტი საერთოდ არ არის, ის რედუცირებულია. პირიან ზმნაში მოცემულია ან მოქმედება ან მდგომარეობა, უპიროში კი ზმნაშივეა მოცემული მოქმედებაც და მოქმედიც.

ძირითადი ნაწილი

განასხვავებენ უპირობას მორფოლოგიურ და სინტაქსურ დონეზე. ეს უკანასკნელი

ნასკნელი უფრო პროდუქტიულია, რადგან უპირო მნიშვნელობის გადმოსაცემად იყენებენ პირიან ზმნებსაც (ზოგჯერ მათი ძირითადი დექსიკური მნიშვნელობის ცვლილების ხარჯზე). მორფოლოგიურ უპირობაში იგულისხმება აგენტის უკუგდების ფორმალური მაჩვენებლის არსებობა ზმნასიტუაციის მორფოლოგიური ერთეულის ფარგლებში. მორფოლოგიურ დონეზე პირის გრამატიკული კატეგორია ნეიტრალიზებულია უპირო ზმნებთან, რადგან მხოლობითი რიცხვის მე-3 პირს არ გააჩნია ოპოზიციის წევრები, რის გამოც ადნიშნული ფორმა კარგავს თავის მნიშვნელობას და წარმოგვიდება წმინდა სტრუქტურულ მოვლენად. ზმნის უპირობა კი უშუალოდ არის დაკავშირებული მის გამოყენებასთან, მეტყველებაში აქტუალიზაციასთან. იგი ვლინდება უფრო მსხვილ ენობრივ სამეტყველო ერთეულთა სისტემაში, როგორიცაა კონსტრუქცია-წინადადებები, რომლებიც უკვე სცილდებიან მორფოლოგიის ფარგლებს და განიხილებიან სინტაქსურ დონეზე, სადაც უკავშირდებიან უსუბიექტო წინადადების ცნებას. უპირო წინადადების ცენტრალურ მაორგანიზებელ ღერძს წარმოადგენს შემასმენელი, რომელთანაც კავშირშია წინადადების სხვადასხვა მეორესარისხოვანი წევრები.

ს. კაცნელსონი ოანმიმდევრულად გამოყოფს უპირობის ორ ტიპს: სემანტიკურსა და ფორმალურს. სემანტიკური უპირობა განპირობებულია ზმნასთან პირიანი ფორმების არსებობის შეუძლებლობით, მაგალითად: ქართულში – „წვიმს“, გერმანულში – „es regent“. ასეთ წინადადებებს სუბიექტი მართლაც აკლია, რამდენადაც მათში არა გვაქვს არსებითი სახელი, რომელსაც შეეძლო შეესრულებინა სუბიექტის ფუნქცია.

ამიტომ სემანტიკურად უპირო წინადადებებს „მყარ იმპერსონალიებს“ უწოდებენ.

ფორმალური უპირობა კი განპირობებულია სრული პარადიგმის მქონე ზმნების უპირო ხმარებით, მაგ. „ihn friert“ – „მას (სიგრილე) აციებს“. ფორმალურ უპირო წინადადებებში გვაქვს პირის ნაცვალ-სახელები ირიბ ბრუნვაში.

სემანტიკურად უპირო წინადადებები აღნიშნავენ ერთიან მოვლენებს ან სიტუაციებს და შეიძლება იყვნენ როგორც ორწევრიანი, ისე ერთწევრიანი, მაგ.: *es regent* – „წვიმს“. გერმანულ ენაში ანალოგიური სემანტიკის მქონე უპირო წინადადებები ყოველთვის ორწევრიანია, ფორმალურ ელემენტად გვევლინება არა ზმნა, არამედ ქვემდებარე „es“: *es donnert, es blitzt, es schneit* და ა.შ.

სემანტიკურად უპირო წინადადებებს ხშირად ადარებენ და შეჰყავთ ნომინაციური წინადადების მოდელში, მაგ.: „Stille“ – „სიჩუმე“. აქ ცენტრალური სიტუაციის სინტაქსურ მნიშვნელობას მიიჩნევენ უპირო წინადადების – „es ist still“ – „სიჩუმეა“ – შემასმენლის მნიშვნელობის ანალოგიურად, ამიტომ უპირო წინადადებები შეიძლება დუბლირებულ იქნან შესაბამის ნომიმაციურ სტრუქტურებში.

როგორც აღნიშნავს ს. კაცნელსონი, ნულოვანი ვალენტობის მქონე ენობრივი პრედიკტები ასახელებენ მოვლენებს დაუნაწევრებლად. ასეთი სახელდებითი პროპოზიციები შეიძლება თავისი ენობრივი ფორმით იყოს ზმნური, მაგ.: „es dämmert“ – „ბინდდება“, ან ზმნიზედური: „es ist dämmerig“ – „ბინდია, ბინდი დგას“, ან სახელადი: „Dämmerung“ – „ბინდი“. ყოველ ასეთ შემთხვევაში ენობრივი ფორმის მიღმა იმაღება გლობალური პროპოზიცია, რომელიც არ ანაწევრებს მოვლენას [კაცნელსონი, 1982:107].

ფორმალურად უპირო წინადადებები აღნიშნავენ ადამიანის სულიერ ან ფიზიკურ მდგომარეობას, მაგ.: „es ist mir angst (mir ist

angst), es dürstet mich (mich dürstet)“ – „მეშინია“, „მწყურია“ და ა.შ. გერმანულ ენაში ისინი ხშირად პირიანი სტრუქტურების თანაფარდი არიან: „Ich habe Angst. Ich habe Durst“. აქ შეიძლება ვიღაპარაკოთ გაუპიროვნების თავისებური ტრანსფორმაციის შესახებ, რომელიც დაკავშირებულია მნიშვნელობის განსაზღვრული ელფერის გადმოცემასთან. ეს იმას ნიშნავს, რომ უპირო წინადაღებაში ბრუნვის პოზიციური ნიშნადობის ძვრა იწვევს შესამჩნევ ძვრას ზმნის სემანტიკურ შინაარსშიც. „უპირო კონსტრუქცია გამოხატავს სპონტანურ მოქმედებას, რომელიც ადამიანის ნება-სურვილის გარეშე ხდება, ხოლო პირიან კონსტრუქციაში ხაზგასმულია განცდილი შეგრძნების მუდმივობა და მისი ინტენსივობა“ [შენდელსი, 1959:114].

როგორც გერმანულ, ისე ქართულ ენებ-ში უპირო წინადადების სამი ძირითადი სემანტიკური ჯგუფი გამოიყოფა: 1. ბუნების მოვლენების აღმნიშვნელი უპირო წინადადებები (მყარი იმპერსონალიები): *es schneit, es regnet, es donnert, es blitzt* – “თოვს”, “წვიმს”, “ქუხს”, “ელავს” და ა.შ.; „es ist warm, es wird warm“ – “თბილა”, „დათბება“ და ა.შ. 2. ადამიანის ორგანიზმში მიმდინარე ფიზიოლოგიური პროცესების გამოხსატველი უპირო წინადადებები: „es friert mich, es hungert mich, es fröstelt mich“ – “მცივა”, „მშია“, „მათრთოლებს“, 3. ადამიანის უნებლივ მისწრაფებანი: „es weint (in mir)“, „es lacht (in mir)“ – “მეტირება”, „მეცინება“ და ა.შ. გარესამყაროს აღქმით გამოწვეული შთაბეჭდილებებისა და ცოცხალ ბუნებაში მიმდინარე ცვლილებების გამოხატვა ქართულში არ ხდება უპირო ზმნებით. აქ მიმართავენ განუსაზღვრელ პირიან ზმნას ან ნაცვალსახელებს “ვიდაც”, “რადაც”, “ყველაფერი”, მაგ.: „es klopft“ – “ვიღაც, რაღაც აკაკუნებს, აკაკუნებენ”, „Es zieht mich (nach)“ – “სული(გული) მეწევა, მიხმობს

(ვინმესკენ, რაიმესაკენ)“, „es grünt, es blüht“ – „ყველაფერი ყვავის“.

რაც შეეხება უპირო წინადაღების
სტრუქტურას, გერმანულში ორი ძირითადი
ჯგუფი შეინიშნება: ზმნური და სახელად-
შემასმენლიანი (პრედიკატივად გამოისის
არსებითი ან ზედსართავი სახელი: „es re-
gent, es ist warm, es ist Tag“.

თანამედროვე ქართულში პირნაკლ კონსტიტუციებში მხოლოდ ზმინური შემასმენებლია, თუმცა რამდენიმე ზმნას ისტორიულად შედგენილი შემასმენებლი შეესაბამებოდა, მაგ. ცივა – ცივ(არს), ცხელა-ცხელ(არს).

უპირო, ანუ პირნაკლი ზმნები შეიძლება იყოს ერთ, ორ ან სამპირიანი, რომელთაც დაკარგული აქვთ სუბიექტური ან ობიექტური პირის გაგება.

გერმანიკულ ენებში, კერძოდ გერმანულ-ში, დამკვიდრდა ისეთი უპირო ზმნები, რომ-ლებიც აღნიშნავენ ბუნების მოვლენებს ან ადამიანის მდგომარეობას, რომელიც არაა დამოკიდებული მის ნება-სურვილზე. სხვა გერმანიკული ენებისაგან განსხვავებით (მაგ. ისლანდიურისაგან) პრაქტიკულად არა გვაქვს გერმანულ ში ისეთი უპირო ზმნები, რომლებიც აღნიშნავენ ადამიანის აქტიურ მოქმედებას ან საზოგადოებრივი ცხოვრების მოვლენებს. ზოგ გერმანიკულ ენაში (მაგ. ინგლისურში) გვაქვს ბუნების მოვლენების აღმნიშვნელი უპირო ზმნები, მაგრამ არა გვაქვს ადამიანის მდგომარეობის გამომხატველი უპირო კონსტრუქციები, რითიც ასე მდიდარია გერმანული ენა. გერ-მანულ ენაში აღნიშნულ კონსტრუქციებში პირიანი ზმნები უფრო მეტი გამოიყენება, ვიდრე უპირო. მაგალითად, ადამიანის ფიზიკური მდგომარეობის აღსანიშნავად ხშირად გამოიყენება ისეთი უპირო კონ-სტრუქციები, რომელთა აზრობრივ ბირთვს პირიანი ზმნები შეადგენენ: „würgen, reißen : es würgt mi rim Halse“ – „ყალში მი-

ჭერს“, „es reibt mir (mich) in allen Gliedern“ – „(განში) მამტვრევს“ და ა.შ. მოცემული კონსტრუქციების ობლიგატორულ წევრს წარმოადგენს ობიექტი (პირდაპირი ან ირიბი). ადამიანის ფსიქიკური მდგომარეობის გამოსახატავად გვაქვს ისეთი პირიანი ზმნები, რომლებიც უპირო კონსტრუქციებში გამოხატავენ სხვადასხვა ფსიქიკურ პროცესებს; მათ პირიან კონსტრუქციებში თავისი ლექსიკური მნიშვნელობით არაფერი აქვთ საერთო ადამიანის სულიერ განცდებთან, მაგ.: *treiben, ziehen, locken, Sie treiben Steine(Ziegel).* „Es treibt ihn in die Heimat“ – „ისინი ზიდავენ ქვებს (აგურებს)“, „მას გული(სული) მიუწევს სამშობლოსკენ“.

გარდა ამისა, გერმანულ ენაში უპირო წინადადებებს უკავშირდება აგრეთვე ეწ. უპირო პასივი. „პასიური და უპირო კონსტრუქციები ხშირად ერთი და იმავე კომუნიკაციურ-სემანტიკური შინაარსის გამოხატვის პოზიციურ ვარიანტებად გამოდიან. ეს არის აგნესის ან მოქმედების წყაროს უკუგდება ქვემდებარის ცენტრალური პოზიციდან“ [ალისოვა, 1969:34]. ასეთ შემთხვევებში მოქმედების მაწარმოებელი სავსებით ან უმეტესწილად იგნორირებულია. რამდენადაც პასივი განიხილება როგორც ქვემდებარე-აგენსის რედუქციის საშუალება, ამდენად სემანტიკურ პლანში უპირო პასიური წინადადებები ემთხვევა უპირო კონსტრუქციებს. უპირო პასიურ კონსტრუქციაში ერთმანეთს ეჯახება პასიური ფორმა და აქტიური შინაარსი, პირიანი ზმნა ორიენტირებულია სუბიექტზე, მაგრამ რედუცირებულია წინადადებაში, ამიტომ უპირო პასიური კონსტრუქციები ადვილად განიცდიან ტრანსფორმაციას პირიან კონსტრუქციებად ქვემდებარით *man : Es wird hier oft getanzt – Hier tanzt man oft.*

წინადადების უპირო გაფორმებას გარკვეული მიზანი აქვს სინტაქსურ დონეზე:

მან უნდა მოახდინოს ყურადღების კონცენტრირება მოქმედებაზე. სწორედ ეს მიზანი – უდევს საფუძვლად პირიანი ზმნების უპირო კონსტრუქციებში ხმარებას, როცა მოქმედების სუბიექტი ცნობილი არ არის ან, ამა თუ იმ მიზეზით, არ არის დასახელებული: *Die Blume duftet; es duftet im Garten-* „ყვავილი სურნელს აფრენევს“, „ბაღში სურნელი იფრენევა“, ან იმ შემთხვევაში, როცა უცნობია აღქმის წყარო, განსაკუთრებით ხშირია უდერადობისა და ნათების გამომხატველი ზმნების უპირო ხმარება: „Es flimmt mir vor den Augen“ – „თვალებთან მიციმციმებს“, „Es saust mir in den Ohren“ – „ყურებში მიბზუის“ და ა.შ. ასეთ ზმნებს ოკაზიონალურ უპირო ზმნებსაც უწოდებენ, რომელთა რიცხვი სულ უფრო მატულობს გერმანულ ენაში.

წინადადების უპირო გაფორმება ხელსაყრელია ენისათვის, რადგანაც, თუ ზოგ შემთხვევაში უპირო კონსტრუქცია ქმნის ქვემდებარის უპირობას, მეორე შემთხვევაში ქვემდებარის რედუქცია დაკავშირებულია კონტექსტთან, როგორც ვ. ვინოგრადოვი აღნიშნავს, „გარკვეული სიტუაცია, წინამდებარე გამონათქვამი უსუბიექტო კონსტრუქციების ხმარების შესაძლებლობას იძლევა, მთავარი აქცენტი კეთდება თვით მოქმედებაზე. წინადადებები, რომლებშიც პირი არ არის მოცემული ან დაფარულია, ხშირად ცვლიან სრულ პირიან წინადადებებს, შეაქვთ რა ფრაზაში მათთვის ნიშანდობლივი აგენსის (მოქმედის) დაჩრდილების ელფერი“ (ვინოგრადოვი, 1947:368).

დეპერსონიფიკაცია გერმანულში უფრო მეტადაა გავრცელებული და ერთ-ერთ პროდუქტიულ სტილისტურ ხერხად გვევლინება მოქმედების სუბიექტის განხრას მიჩქმალვის, რაღაც უცნობი, იდუმალი მოქმედი ძალის აღიარების ან მოქმედების

თავისთავად, სტიქიურად წარმოჩენის მიზნით.

დასკვნა

წინადაღების უპირო გაფორმება ხელსაყრელია ენისათვის, რადგანაც, თუ ზოგ შემთხვევაში უპირო კონსტრუქცია ქმნის ქვემდებარის უპირობას, მეორე შემთხვევაში ქვემდებარის რედუქცია დაკავშირებულია კონტექსტთან, როგორც ვ. ვინოგრადოვი აღნიშნავს, “გარკვეული სიტუაცია, წინამდებარე გამონათქვამი უსუბიექტო კონსტრუქციების ხმარების შესაძლებლობას იძლევა, მთავარი აქცენტი კეთდება თვით მოქმედებაზე. წინადაღებები, რომლებშიც პირი არ არის მოცემული ან დაფარულია, ხშირად ცვლიან სრულ პირიან წინადაღებებს, შეაქვთ რა ფრაზაში მათვის ნიშანდობლივი აგენსის (მოქმედის) დაჩრდილვის ელფერი” (ვინოგრადოვი, 1947:368).

დეპერსონიფიკაცია გერმანულში უფრო მეტადაა გავრცელებული და ერთ-ერთ პროდუქტიულ სტილისტურ ხერხად გვევლინება მოქმედების სუბიექტის განზრას მიწქმალვის, რაღაც უცნობი, იდუმალი მოქმედი ძალის აღიარების ან მოქმედების თავისთავად, სტიქიურად წარმოჩენის მიზნით.

ლიტერატურა

1. Алисова Тамара (1969): Семантико-коммуникативный субстрат безличного предложения, в кн.: Инвариантные синтаксические значения и структура предложения. Москва. изд-во «Просвещение»

2. Бондарко Александр (1971): Грамматическая категория и контекст. Ленинград. изд-во «Наука»

3. Виноградов Владимир (1947): Русский язык (Грамматическое учение о слове). Москва. изд-во «Высшая школа»

4. Кацнельсон Сергей (1982): Категория субъекта и объекта и теория валентности (на материале немецкого языка). в кн.: Категория субъекта и объекта в языках различных типов. Ленинград. изд-во «Наука»

5. Шендельс Евгения (1959): Грамматика немецкого языка. Москва. изд-во «Просвещение»

Феномен безличности в языке

Джасши Марина Николаевна

Государственный Университет им. Ильи Факультет филологии иностранных языков пр. К. Чолокашвили 3/5, 0162, Тбилиси, Грузия Тел.: 899 552 195

E-mail : marina_dshaschi@yahoo.com

Резюме

Категория безличности тесно связана с категорией лица глагола. Явления личности и безличности являются противоположными и в то же время соотносительными категориями. Личные значения отражают соотношение обозначаемого действия с грамматическим субъектом, безличные же – отсутствие у обозначаемого действия такого соотношения. В отличие от других языков, безличное оформление предложения является выгодным для немецкого языка: предложение имеет смысл и без полноценного подлежащего, доминирующими членом является сказуемое (иногда, вместе с другими второстепенными членами предложения), внимание сконцентрировано на

действии вне агентства, что создает образность речи и является эффективным стилистическим средством в немецком языке.

Ключевые слова:

персональность, семантические и формальные безличности, твердые имперсоналии, нулевая валентность, оциональная безличность, деперсонификация.

Phenomenon of impersonality in the language

Marina N. Jashi

Ilia's University

Faculty of foreign languages philology

K. Tcholokachvili av. 3/5, 0162, Tbilissi, Georgia

Tel. : 899 552 195

E-mail : marina_dshaschi@yahoo.com

Abstract

The category of impersonality is closely connected with the category of person in verbal system. The occurrences of personality and impersonality are contrary and same time correlative categories. The personal significances reflect correlation of the meaning of the action with the grammatical subject, but the impersonal significances – absence of such correlation. Unlike the other languages the impersonal figuration of the sentence is advantageous for the German language: the sentence has sense without subject of full value, the dominant part of sentence is the predicate (sometimes with other secondary parts of the sentence), the attention is concentrating for the action out of agency, which creates a figuratively of the speech and it is an effective stylistic means in the German language.

Keywords:

personality, semantic and formal impersonality, strong impersonalities, null valence, occasional impersonality, depersonification.